

22 Νοεμβρίου, 1989

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ARMANDO NASSAR MARINE SERVICES LIMITED,

Αιτήτρια,

v.

ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ,

Καθ' ης η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 897/88)

Υπεράσπιτες εταιρείες — Παροχή ορών επιβληθέντων δυνάμει του
 Αρθρου 10 του Περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου — Ανάκληση
 αδείας λειτουργίας της εταιρείας ως υπεράσπιτες — Κατά πόσο ενόψει
 του Αρθρου 328 του Περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113, η ενέργεια αυτή
 ισοδυναμεί με στέρηση ιδιοκτησίας κατά παράβαση του Αρθρου 23 του
 Συντάγματος — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα — Πεδίο εφαρ-
 μογής και ερμηνεία του Αρθρου 328 του Κεφ. 113. 5

Εταιρείες — Επίδοση εγγράφων σε εταιρείες — Ο περί Εταιρειών Νόμος,
 Κεφ. 113, Αρθρο 372 — Για την ορθή ερμηνεία του, έμφαση πρέπει να
 δοθεί στη χρήση του δυναμικού ρήματος "may" και όχι του επιτακτι-
 κού "shall". 10

Η αιτούσα εταιρεία έλαβε δυνάμει του Περί Ελέγχου Συναλλάγματος
 Νόμου άδεια λειτουργίας ως υπεράσπια εταιρεία. Μεταξύ των όρων λει-
 τουργίας της ήταν και η υποχρέωσή της να υποβάλλει επί του ειδικού
 εντύπου CAR EC5 1A ετήσια εμπιστευτική έκθεση. 15

Η Κεντρική Τράπεζα, με επιστολή της ημερομηνίας 6/9/88, επέσυ-
 ρε την προσοχή της αιτούσας στην υποχρέωσή της να υποβάλει το
 έντυπο εντός 6 μηνών από της έναρξης του οικονομικού έτους και
 την κάλεσε να το υποβάλει, μαζί με άλλα έγγραφα που είχε υποχρέω-
 ση να υποβάλει, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της επιστολής. 20

Στις 18/10/88 η Τράπεζα διαπίστωσε ότι δεν είχαν ακόμη παραδοθεί τα ζητηθέντα έγγραφα. Συνεπεία τούτου απεφάσισε την ανάκληση της αδειάς της αιτούσης. Εν τέλει η αιτούσα κατέθεσε τα έγγραφα στις 21/10/88, ενώ με τηλεομοιότυπο ημερομηνίας 7/10/88 οι ελεγκτές της αιτούσης ειδοποίησαν την Τράπεζα ότι θα απέστειλαν τους λογαριασμούς στις προσεχείς 10 μέρες. Ο ισχυρισμός της αιτούσης ότι πράγματι οι λογαριασμοί κατετέθησαν στις 17/10/88 παρέμεινε αναπόδεικτος επιστολή, με την οποία αναλήφθηκε η άδεια, επιδόθηκε στη Διεύθυνση, όπου η αιτούσα ασκούσε το επάγγελμά της, καθώς επίσης και στους ελεγκτές της. Δεν επιδόθηκε στο εγγεγραμμένο γραφείο της.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απορρίπτοντας την Αίτηση Ακυρώσεως, απεφάσισε:

- 15 (1) Η Καθ' ης η Αίτηση δεν μπορεί να αναφερθεί σε παραβάσεις όρων, που είχαν γίνει στο παρελθόν και δεν είχαν αποτελέσει βλάβη της επίδικης απόφασης.
- 20 (2) Η ανάκληση αδειάς δεν οδηγεί σε στέρηση ιδιοκτησίας και επομένως δεν υπάρχει θέμα παραβάσεως του Άρθρου 23 του Συντάγματος. Το Άρθρο 328 του Περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113 δεν αντίκειται στο Άρθρο 23 του Συντάγματος. Αντικείμενό του είναι μόνο δικαιώματα και περιουσία, που κρατείται δυνάμει καταπιστεύματος προς όφελος της εταιρείας αμέσως πριν από τη διάλυσή της.
- 25 (3) Η χρήση του δυνητικού ρήματος "may" στο Άρθρο 372 του Περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113 εξ' υπακούει εις πράξη αποστολής των ειδοποιήσεων στην επαγγελματική διεύθυνση εταιρείας, όπως είχε συμβεί στην παρούσα περίπτωση.
- 30 (4) Εν πάση περιπτώσει η αιτούσα δεν έχει δικαίωμα μονομερώς με τηλεομοιότυπο να επεκτείνει την προθεσμία του ενός μηνός. Εν πάση περιπτώσει δεν χρειάζετο να ταχθεί προθεσμία, αφού ήδη η αιτούσα είχε παραβεί τον όρο.
- 35

Η Αίτηση Ακυρώσεως απορρίπτεται χωρίς διαταγή για έξοδα.

40 *Αναφερόμενες υποθέσεις:*

Καραγιάννης και Άλλος v. Δημοκρατίας (1980) 3 Α.Α.Δ. 108,

Re Strathblaine Estates Ltd [1948] 1 All E.R. 162,

Γεωργιάδης v. Δημοκρατίας (1972) 3 Α.Α.Δ. 594.

Προσφυγή,

5

Προσφυγή εναντίον της απόφασης της Κεντρικής Τράπεζας με την οποία ανακάλεσε την άδεια που χορήγησε στην αιτήτρια εταιρεία στις 2.10.81 για την ίδρυση και λειτουργία της ως υπεράκτιας εταιρείας.

10

Α. Παπαφιλίππου, για την Αιτήτρια.

Α. Ευαγγέλου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την Καθ' ης η αίτηση.

15

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Η αιτήτρια είναι κυπριακή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, αλλά απολαμβάνει καθεστώς υπεράκτιας εταιρείας. Συγκεκριμένα έχει εγγραφεί στις 21/9/81 με βάση τις διατάξεις του νόμου περί Εταιρειών, Κεφ. 113. Μεταγενέστερα στις 21/10/81 η Κεντρική Τράπεζα (η Τράπεζα) παρέσχε έγκριση, όπως διαλαμβάνουν οι σχετικές διατάξεις του νόμου περί Ελέγχου Συναλλάγματος, Κεφ. 199, για τη μεταβίβαση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι μετοχές, συνολικά 1.000, εκχωρήθηκαν στους δύο νυν αλλοδαπούς μετόχους της εταιρείας, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Κύπρου.

20

25

Οι κύριοι σκοποί της εταιρείας, όπως συνάγεται από το ιδρυτικό της έγγραφο, είναι εκτός άλλων η ναύλωση πλοίων και αεροπλάνων, η ναυλομεσιτεία, η μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών, ως και η έκδοση ταξιδιωτικών εισιτηρίων. Η αρχική επωνυμία της εταιρείας ήταν Ammando Chartering Ltd., αλλά στις 23/4/83 μετονομάστηκε σε Ammando Nassar Marine Services Ltd.

30

Με την προσφυγή της τώρα η εταιρεία προσβάλλει την εγκυρότητα απόφασης της Τράπεζας με την οποία ανακάλεσε την άδεια που της χορήγησε στις 2/10/81 για την ίδρυση και λειτουργία της ως υπεράκτιας εταιρείας. Ο λόγος ανάκλησης περιέχεται σε επιστολή ημερ. 18/10/88 που η Τράπεζα απηύθυνε στην αιτήτρια. Ας σημειωθεί ότι τόσο η επιστολή αυτή όσο και τα έγγραφα στα οποία γίνεται αναφορά στην απόφασή μου προσκομίστηκαν σαν τεκμήρια στην υπόθεση.

35

40

Επιβάλλεται στο σημείο αυτό να αποσαφηνιστεί ότι με βάση το άρθρο 10 του νόμου περί Ελέγχου Συναλλάγματος η Τράπεζα έχει εξουσία να καθορίζει τους όρους και προϋποθέσεις για την παραχώρηση άδειας ή έγκρισης σε πρόσωπα που
5 δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι για την απόκτηση μετοχών σε υπερράκια εταιρεία. Η επιβολή τους βρίσκεται μέσα στα όρια των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας: *Καραγιάννης και Άλλος v. Δημοκρατίας* (1980) 3 Α.Α.Δ. 108.

10 Στην κρινόμενη υπόθεση παραχωρώντας άδεια για τη σύσταση και λειτουργία της εταιρείας η Τράπεζα έθεσε όρους. Εκτίθενται λεπτομερειακά στο έγγραφο της 2/10/81. Ενδιαφέρει μόνο ο όρος 5 που αφορά την υποβολή εξελεγμένων λογαριασμών στο τέλος κάθε οικονομικού έτους.
15 Παραθέτω το κείμενο αυτούσιο.

“5. The company will undertake to submit to this Office copies of its Balance Sheet and Profit and Loss Account as at the end of each financial year.”

20 Αργότερα στις 27/12/85 η άδεια λειτουργίας είχε τροποποιηθεί. Προστέθηκε νέος όρος που καθιστούσε υποχρεωτικό για την εταιρεία (1) να διατηρεί σε κυπριακή τράπεζα τρεχούμενο λογαριασμό για την εκπλήρωση των επιτόπιων οικονομικών
25 της υποχρεώσεων (local disbursement current account) και (2) να υποβάλλει ετήσια εμπιστευτική έκθεση (confidential annual report) χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό το ειδικό έντυπο CAR EC51A. Και αυτό ανεξάρτητα από την αρχική δέσμευση της εταιρείας να καταθέτει κατ' έτος τον ισολογισμό της και το
30 λογαριασμό κερδοζημιών.

Είναι η υπόθεση της Τράπεζας ότι κατά το 1987 η εταιρεία δε συμμορφώθηκε με τους παραπάνω όρους μέσα στα καθορισθέντα χρονικά όρια. Σταματώ όμως για να τονίσω ότι το πλείστο
35 στο μέρος της ένστασης αναφέρεται στην ασυνέπεια που επέδειξε η εταιρεία μέχρι τότε στην τήρηση των όρων που αφορούν τους διάφορους λογαριασμούς της. Μόνο ύστερα από επανειλημμένες σγλήσεις της Τράπεζας, υπογραμμίζεται στην ένσταση, υπήρξε συμμόρφωση. Το ιστορικό των καθυστερήσεων
40 σχολίασε ο δικηγόρος της αιτήτριας, αλλά θα επανέλθω στην πτυχή αυτή της υπόθεσης αργότερα.

Τώρα θα περιορισθώ μονάχα στα γεγονότα του 1987. Με επιστολή της ημερ. 6/9/88 η Τράπεζα, αφού επέσυρε την προσοχή της εταιρείας στην υποχρέωση υποβολής του εντύπου EC51A μέσα σε 6 μήνες από την έναρξη του οικονομικού έτους, την κάλεσε να υποβάλει την ετήσια εμπιστευτική έκθεση ως και τους λοιπούς λογαριασμούς σ' ένα μήνα από την ημερομηνία της επιστολής. Δεν είναι άσχετο να σημειωθεί ότι η επιστολή στάλθηκε στην επαγγελματική διεύθυνση της εταιρείας αντί στο εγγεγραμμένο της γραφείο. Συγχρόνως κοινοποιήθηκε και στους ελεγκτές της εταιρείας (βλέπε τεκμ. Ν για το πλήρες κείμενο). Μετά τη λήξη της προθεσμίας που έταξε η Τράπεζα και συγκεκριμένα στις 7/10/88 οι ελεγκτές ειδοποίησαν την Τράπεζα με τέλεφαξ ότι θα απέστελλαν τους λογαριασμούς στις προσεχείς 10 μέρες.

Η αιτήτρια ισχυρίζεται ότι τα στοιχεία καταχωρήθηκαν στις 17/10/88 πριν ακόμη ληφθεί η επίδικη απόφαση. Σημειωτέον ότι οι επιστολές που τα συνόδευαν η μιν εκείνη της εμπιστευτικής έκθεσης 1987 ήταν χρονολογημένη στις 6/10/88, ενώ η αντίστοιχη επιστολή για τους λογαριασμούς του έτους που έληξε το Δεκέμβριο του 1987 έφερε ημερομηνία 15/10/88. Από την άλλη η Τράπεζα λέγει πως ανεξάρτητα από τη χρονολόγηση των συνοδευτικών επιστολών η πραγματικότητα είναι, όπως δείχνουν οι σφραγίδες λήψης της Γραμματείας της Τράπεζας, ότι οι λογαριασμοί δόθηκαν στις 21/10/88.

Στο μεταξύ στις 18/10/88 διαπιστώθηκε από την Τράπεζα ότι δεν είχαν παραδοθεί ακόμη τα στοιχεία (βλέπε το σχετικό πρακτικό τεκ. Ξ2). Ακολούθησε η επίδικη επιστολή της αυτής χρονολογίας με την οποία ανακλήθηκε η άδεια για μη συμμόρφωση της εταιρείας προς τους όρους της. Παρόλο που δεν το κρίνω απαραίτητο για την απόφασή μου εν τούτοις οφείλω να αναφέρω ότι η αιτήτρια τίποτε δεν έθεσε ενώπιόν μου - και έχει το βάρος της απόδειξης - που να αντικρούει τη θέση της Τράπεζας. Επομένως ο ισχυρισμός της παρέμεινε αναπόδεικτος. Ανεξάρτητα όμως από το εύρημα αυτό η παράδοση των στοιχείων έπρεπε να γίνει πριν την εκπνοή της προθεσμίας που έταξε η Τράπεζα. Δεν μπορούσε η αιτήτρια μονομερώς με τέλεφαξ να παρατείνει την προθεσμία. Η θέση αυτή δεν έχει κανένα απολύτως έρεισμα.

Είναι ο κατάλληλος χρόνος τώρα να αναφερθώ στο θέμα

των καθυστερήσεων. Είναι ορθό, όπως υπέβαλε ο συνήγορος της αιτήτριας, ότι η χρονοτριβή στην υποβολή των λογαριασμών που παρατηρήθηκε πριν το 1987 δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη. Κι αυτό γιατί η Τράπεζα δεν επικαλέσθηκε τέτοιο λόγο.

5 Το αιτιολογικό έρεισμα της επίδικης απόφασης βρίσκεται στο πρακτικό Ξ2 που περιορίζει την αιτιολογία της απόφασης στην μη τήρηση των υποχρεώσεων της εταιρείας κατά το 1987.

Με τη διευκρίνιση αυτή περνά στην πρώτη εισήγηση του δικηγόρου της αιτήτριας που αφορά το άρθρο 40(1)(β) του νόμου περί Ελέγχου Συναλλάγματος. Η διάταξη αυτή σε συνδυασμό με το άρθρο 34 του περί Κεντρικής Τράπεζας Νόμου 48/63 όπως τροποποιήθηκε χορηγεί εξουσία στην Τράπεζα να ανακαλεί οποιαδήποτε άδεια ή έγκριση που παρέσχε δυνάμει των προνοιών του νόμου.

10
15

Προβάλλεται όμως ο ισχυρισμός ότι η πιο πάνω διάταξη αντίκειται στο άρθρο 23 του Συντάγματος που κατοχυρώνει την ατομική ιδιοκτησία σε κινητή και ακίνητη περιουσία. Ο συλλογισμός είναι ότι η ανάκληση στην προκειμένη περίπτωση θα έχει σαν βέβαιο επακόλουθο τη διάλυση της εταιρείας. Κατά συνέπεια η περιουσία της θα περιέλθει στο κράτος ως bona vacantia εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 328 του περί Εταιρειών Νόμου.

20
25

Αντιπαρατηρήθηκε στο σημείο αυτό ότι η άρση της άδειας δε συνεπάγεται αναπόφευκτα διάλυση. Απλώς η εταιρεία χάνει τα ευεργετήματα, κυρίως φορολογικά, που προκύπτουν από το καθεστώς της ως υπεράκτιας εταιρείας. Οι μετοχές της όμως μπορούν να πωληθούν σε οποιονδήποτε κατόπιν αδειας. Ακόμη και στην περίπτωση που η εταιρεία παίρνει απόφαση να διαλυθεί η περιουσία της θα διατεθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου που διέπουν τη διάλυση εταιρειών χωρίς το κράτος να έχει οποιοδήποτε δικαίωμα σ' αυτή. Πρέπει να ειπωθεί ότι η προβολή του ισχυρισμού αντισυνταγματικότητας του άρθρου 40(1)(β) και η συζήτηση επί του θέματος ήταν γενική, κάπως αόριστη και χωρίς ουσιαστική εμφάθυση.

30
35

Η έννοια του όρου bona vacantia, που απαντάται στο άρθρο 328, προσδιορίζεται στον Halsbury's Laws of England, 7ος τόμος, 3η έκδοση, παραγ. 1152, σελ. 536. Η αρχή τυγχάνει εφαρμογής μόνο σε περιπτώσεις που δεν υφίσταται οποιαδή-

40

ποτε απαίτηση για την κυριότητα περιουσίας, οπότε το κράτος αποκτά την κυριότητα για να αποφευχθεί η διαμάχη που μπορεί να προκύψει από την κατοχή τέτοιας περιουσίας. Το θέμα τίθεται στον Halsbury ως εξής:

5

“The property in bona vacantia is vested in the Crown to prevent the strife and contention to which title by occupancy might otherwise give rise.”

Χρήσιμη είναι επίσης η παραπομπή στις υποσημειώσεις στην ίδια σελίδα για παραδείγματα σχετικά με διαλυθείσες εταιρείες.

10

Το άρθρο 354 της Company Act 1948, που είναι ταυτόσημο με το άρθρο 328, αναλύεται στον Halsbury 6ος τόμος, 3η έκδοση, παραγ. 1470, στη σελ. 731. Από την απλή ανάγνωση του άρθρου 328 είναι φανερό ότι αντικείμενο της διάταξης αυτής είναι μόνο δικαιώματα και περιουσία που κρατείται δυνάμει καταπιστεύματος προς όφελος της εταιρείας αμέσως πριν τη διάλυσή της “all property and rights vested in or held on trust for the company before its dissolution”. Εξαιρείται μάλιστα η περίπτωση που η εταιρεία η ίδια κρατεί περιουσία δυνάμει καταπιστεύματος για λογαριασμό τρίτου. **Re Strathblaine Estates Ltd.** [1948] 1 All E.R. 162.

15

20

25

Κατά την άποψή μου είναι αβάσιμο το επιχείρημα ότι η ανάκληση της άδειας έχει σαν αναπόφευκτη συνέπεια την απαλλοτρίωση ή αποξένωση της περιουσίας ή των δικαιωμάτων της εταιρείας προς όφελος της πολιτείας. Δεδομένου μάλιστα ότι δεν υπάρχει κανένα στοιχείο ούτε καν προβλήθηκε ισχυρισμός ότι υφίσταται οποιαδήποτε περιουσία που αποτελεί αντικείμενο καταπιστεύματος για λογαριασμό της εταιρείας. Καταλήγω, έχοντας υπόψη και την απόφαση **Καραγιάννη**, ανωτέρω, ότι η διάταξη 40(1)(β) δεν αντιβαίνει προς το άρθρο 23 του Συντάγματος. Η διάταξη είναι συνταγματική και δεσμευτική.

30

35

Το άλλο σημείο που έχει εγείρει η αιτήτρια άπτεται της εγκυρότητας της ειδοποίησης ημερ. 6/9/88 που της απέστειλε η Τράπεζα για να υποβάλει τους λογαριασμούς. Τούτο στηρίζεται στις διατάξεις του άρθρου 372 του νόμου περί Εταιρειών που ορίζει ότι

40

“A document may be served on a company by leaving it at or sending it by post to the registered office of the company.”

5 Η εισήγηση είναι αβάσιμη για διάφορους λόγους. Η διάταξη χρησιμοποιεί το δυνητικό ρήμα “may” και όχι το επιτακτικό “shall”. Η διατύπωση αυτή εξυπακούει και ευχέρεια αποστολής της ειδοποίησης στην επαγγελματική διεύθυνση, όπως συνέβηκε εδώ, αντί στη διεύθυνση του εγγεγραμμένου γραφείου. Περαιτέρω δεν υπάρχει ισχυρισμός ότι η εταιρεία δεν την
10 έλαβε ή έγινε παράτονο από μέρους της ότι η ειδοποίηση καθυστέρησε. Ανεξάρτητα όμως από τους λόγους αυτούς το πιο σημαντικό είναι ότι η Τράπεζα δεν είχε νομική υποχρέωση να ειδοποιήσει την εταιρεία. Ήταν καθήκον της τελευταίας, συμμεμορφούμενη με τους όρους της άδειας, να παραδώσει έγκαιρα
15 τους λογαριασμούς της στην Τράπεζα, πράγμα που δεν έπραξε. Η προειδοποίηση δόθηκε εκ του περισσού.

Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, που αναγνωρίστηκε από πολυάριθμες αποφάσεις του Ανωτάτου
20 Δικαστηρίου, ο ακυρωτικός δικαστής δεν υποκαθιστά την κρίση του αρμοδίου οργάνου με τη δική του, αναφορικά με την ορθότητα της διοικητικής απόφασης. Ο δικαστικός έλεγχος κινείται στα όρια θεμελιακών αρχών που καθιέρωσε η νομολογία. Βασικά, την επέμβαση του δικαστηρίου είναι
25 δυνατό να προκαλέσει πράξη που εκδόθηκε σε αντίθεση με το νόμο ή από λανθασμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων ή νομική πλάνη. Ακόμη και σε κάθε περίπτωση που το δικαστήριο διαπιστώνει κατάχρηση ή υπέρβαση εξουσίας
Γεωργιάδης v. Δημοκρατίας (1972) 3 Α.Α.Δ. 594, 595.

30 Στην προκειμένη περίπτωση κανένας από τους λόγους που δικαιολογεί επέμβαση δεν έχει αποδειχθεί. Με βάση και πλαίσιο τα στοιχεία που υπήρχαν η επιδίκη απόφαση ήταν εύλογα επιτρεπτή και κατά συνέπεια την επικυρώνω σύμφωνα με το
35 άρθρο 146.4(α) του Συντάγματος. Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.